

Webinar: Naturtypedata i arealforvaltningen

Fredag 25. februar 2022

Victoria Marie Kristiansen, enhet for naturmangfold og verneområder

Statsforvalteren i Innlandet

10.03.2022

Dagens tema

- Kort om kartleggingsmetodikken Natur i Norge – hvordan brukes den til kartlegging?
- Kort om Miljødirektoratets kartleggingsinstruks – hva gjøres i praksis?
- Resultater fra naturtypekartlegging – hva forteller de?
- Hvordan skal vi bruke resultatene i arealplansaker og konsekvensutredninger?

Meld. St. 14
(2015–2016)
Melding til Stortinget

Natur for livet
Norsk handlingsplan for naturmangfold

Bakgrunn

- Fokus på et forbedret kunnskapsgrunnlag for truet natur – økologisk grunnkart
- Natur i Norge skal utgjøre kjernen i offentlig naturkartlegging

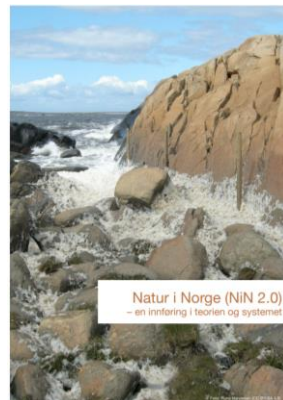
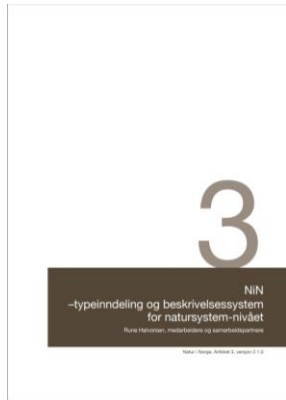

Del 1: Kartleggingsmetodikken

Hva er Natur i Norge (NiN)?

- Kartleggingsmetodikk som skal kunne **beskrive** all natur og naturvariasjon i Norge
- Variasjonen beskrives ved hjelp av **variabler** – ulike variabler for ulike naturtyper
- **Verdinøytralt** system – skal kun klassifisere naturen, ikke si noe om hvor verdifull den er
- Mest mulig **objektivt** – basert på kriterier og regler

NiN-systemet består av tre deler:

- 1) **Naturmangfoldnivået** forteller hvilken skala vi opererer på:
  - a) Livsmedium
  - b) Natursystem**
  - c) Landskapstyper
- 2) **Typeinndeling**
  - For hvert naturmangfoldnivå finnes en overordnet typeinndeling
  - Basert på fastsatte kriterier
- 3) **Beskrivelsessystemet**
  - Benyttes for å fange opp all den variasjonen i naturen som ikke typeinndelingen fanger opp
  - Mange ulike variable å velge fra

Natursystemnivået er der vi finner naturtypekartlegging

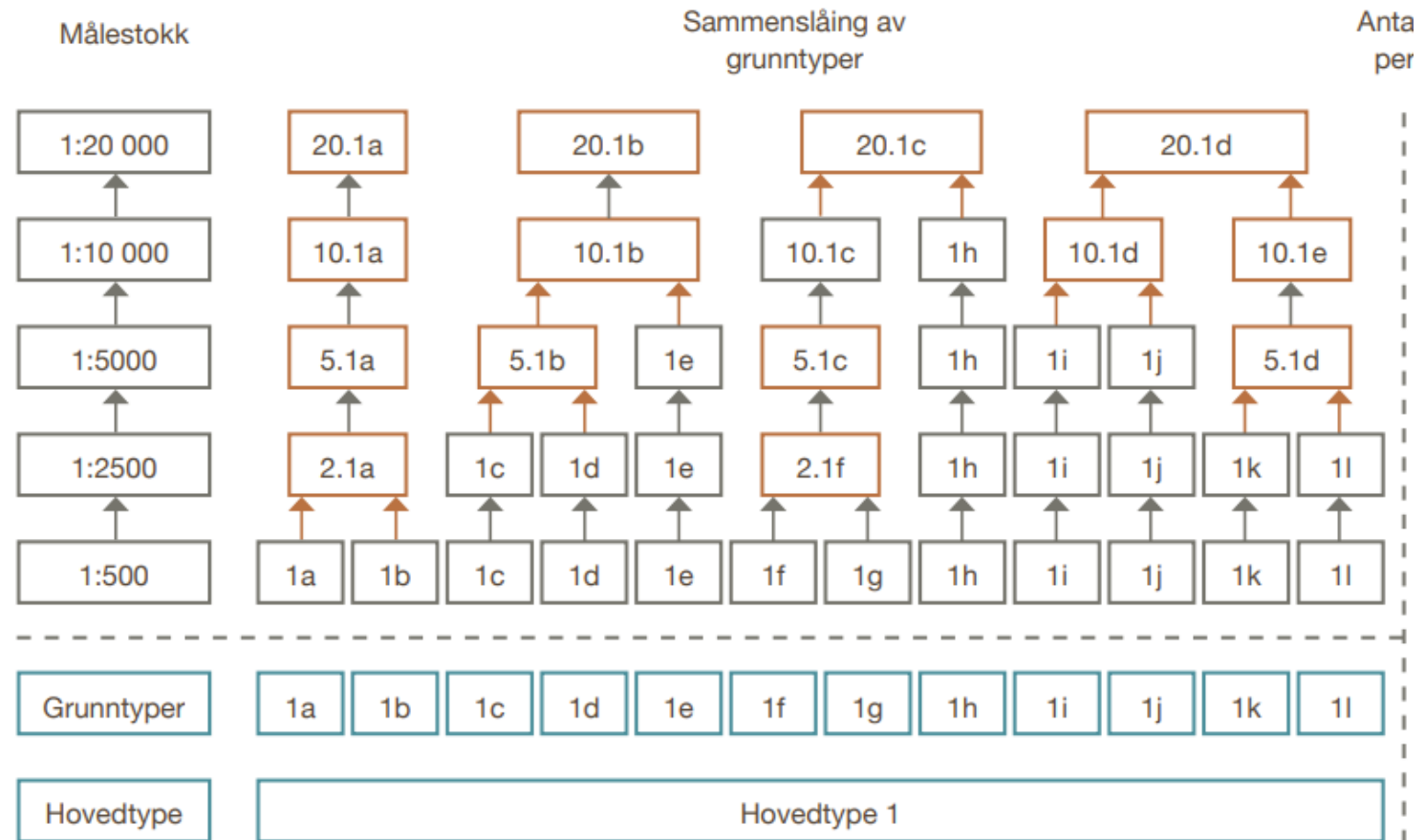

Kartlegging i felt

- Grunntypene settes sammen til kartleggingsenheter – antall kartleggingsenheter avhenger av hvilken målestokk man skal bruke.
- Kartleggingsenhetene + variabler fra beskrivelsessystemet er det som kartlegges i felt.

Del 2: Miljødirektoratets kartleggingsinstruks

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks

Beskriver:

- Hvilke naturtyper som skal kartlegges
  - Hvordan kartleggingen skal gjennomføres for hver enkelt naturtype
  - Fastsetting av økologisk lokalitetskvalitet for hver naturtype
-
- **Utvalgskartlegging** – kun de definerte naturtypene som skal kartlegges, og kun de arealene der de forekommer.
  - Omfatter foreløpig **kun terrestrisk natur** (kartlegging i ferskvann benytter DN håndbok 13 inntil videre).
  - **Utenfor verneområder** – verneområder har foreløpig sin egen instruks (basiskartlegging, heldekkende)

Kartleggingsinstruks

Kartlegging av Naturtyper etter NiN2 i 2019

Versjon 20.06.2019

Hvilke naturtyper skal kartlegges?

- Miljødirektoratets instruks definerer 111 naturtyper som skal kartlegges i felt.
- Alle naturtypene er verdifulle for naturmangfoldet og er valgt ut fordi de er:
  - **Truede** eller **nær truede** naturtyper
  - Naturtyper som er **spesielt dårlig kartlagt**
  - Naturtyper som dekker **sentrale økosystemfunksjoner**, f.eks. levested for trua og nær trua arter
- Valget av naturtyper er basert på kriterier fastsatt i Stortingsmeldingen «Natur for livet».
- Listen bygger på den kunnskapen vi har i dag, og det kan komme ny kunnskap som gjør at listen endres.

Hvordan skal naturtypene kartlegges?

Instruksen definerer følgende for hver av de 111 naturtypene:

- Om det er en **overordnet** eller **underordnet** naturtype
- **Karakteristiske egenskaper** og **påvirkninger**
- Hvilke **utvalgskriterier** som gjør at naturtypen skal kartlegges
- Hvilken **målestokk** som skal benyttes ved kartlegging
- **Minsteareal** for å kunne tegne ut en naturtypelokalitet
- Hvilke **hovedtyper** og **grunntyper** naturtypen tilsvarer i NiN
- Hvilke **kartleggingsenheter** naturtypen omfatter og ev. andre variabler som inngår.
- Hvilke **beskrivelsesvariabler** som skal kartlegges
- Hvordan **lokalitetskvalitet** skal vurderes

Eks. Hagemark

D2.2.1 Hagemark

Hagemark er Semi-naturlig eng (T32) med beitemarkspreg (SP-0) og med åpent tresjikt av overstandere (1AG-A-E, 4-6). Hagemark er en underordnet naturtype omfattet av Naturbeitemark.

Beskrivelse

Karakteristiske egenskaper

Hagemark er åpen tresatt naturbeitemark med langvarig ekstensiv hevd gjennom beiting, uten fysiske spor etter pløying eller tilsåing med fôr- og matvekster og ingen/svake spor etter gjødsling. Hagemark kan inneholde styvingstrær, men dette er ikke noe krav. Enga har beitemarkspreg (SP-0) hvor artene beites selektivt, noe som fører til heterogenitet i artssammensetning og struktur og ofte en større dekning av graminoider enn urter. Heterogenitet forsterkes gjennom avføring og tråkk fra beitedyrene. Hagemark kan ha et stort artsmangfold, særlig av karplanter, sopp og insekter. Artsdiversiteten varierer med kalkinnhold, vannmetning og regionalitet.

Påvirkninger

Den viktigste påvirkningsfaktoren er beite. Dersom beiting opphører, vil eng miste beitemarkspreg. Dersom det ikke blir utført noen annen type skjøtsel, vil engene gro igjen og erstattes av skog.

Kriterium for utvalg

Utvalgsriterium: Truet naturtype; naturtype med sentral økosystemfunksjon
Rødlistet naturtype: Ja, naturtypen er ikke vurderingsenhet på rødlista fra 2018, men inngår i vurderingsenheten semi-naturlig eng, kategori VU
Utvalgt naturtype: Nei

Kartlegging

Kartleggingsmålestokk: 1:5000
 Minsteareal for utfigurering: 250 m²

Hovedtyper og grunntyper	Kartleggingsenheter	Andre variabler
T32 Semi-naturlig eng	T32-C-1,2,3,4,5,6,7,8,9, 10,11,12,13,14,15,16,17, 18,19,20,21	Slåttemarkspreg: beitepreget (SP-0); Dekning av overstandere (1AG-A-E, 4-6)

Viktigste forvekslingstyper

Hagemark kan forveksles med Naturbeitemark, Lauveng, Høstingsskog og Skog. Naturbeitemark er imidlertid ikke tresatt. Lauveng blir slått, og trærne viser her spor etter styving/lauving. Høstingsskog har ikke beitemarkspreg, har lite feltsjikt og finnes ofte på mer ujevn grunn som blokkmark. Skog har et tettere tresjikt uten spor etter målbevisst tynning av trær for å kunne høste feltsjiktet. I en hagemark under gjengroing er det fremdeles lyskrevende engarter i feltsjiktet selv om skogsarter også har etablert seg. Bruk av historiske flybilder og info fra brukerne er ofte nyttig støtte i avgrensning av gjengrodd Hagemark.

Vurdering av lokalitetskvalitet

Tilstand

Tabellen under gir oversikt over variabler og grenseverdier brukt for å vurdere tilstand.

	Rask suksessjon (7RA-SJ)*	Aktuell bruksintensitet (7JB-BA)**	Gjødsling (7JB-GJ)	Fremmedarts-innslag (7FA)
Primær/sekundær	P	P	S	S
God	1	3,4		
Moderat	2	2,5	God til Moderat: 3,4,5	God til Moderat: 2,3,4,5,6
Dårlig	3	1,6	Moderat til Dårlig: 4,5	Moderat til Dårlig: 3,4,5,6
Svært redusert	4	7,8	Dårlig til Svært redusert: 4,5	Dårlig til Svært redusert: 5,6

Merknader: * Naturtypetilpasset trinnbeskrivelse for hagemark: 1-intakt: Åpen mark uten gjengroing; 2-brakkleggingsfase: Delvis dominans av høyvokste arter, f.eks. brennesle, strandrør, hundekjeks og mjørdurt; økt andel dødt gras (stående eller i bunnen); 3-tidlig gjenvekstfase: Spredt gjenvekst av kratt og/eller med dominans av enkelte høyvokste arter pga. opphørt bruk; 4-sein gjenvekstfase: Gjengroing med kratt og trær, ofte nokså tett. Trinn 4 brukes også dersom trærne er hogd forholdsvis nyttig.

** Trinnbeskrivelsen skal tolkes som i hvilken grad nåværende bruk er FOR intensiv, tilpasset eller FOR ekstensiv for å sikre god hevd av lokaliteten i framtida.

Naturmangfold

Naturmangfold vurderes ikke dersom lokalitetens tilstand er vurdert som «svært redusert». Tabellen under gir oversikt over variabler og grenseverdier brukt for å vurdere naturmangfold.

	Størrelse	Habitat spesifikke arter (MdirPRHA)*	Rødliste-arter (MdirPRRL)**	Antall NiN-kartleggingsenheter (MdirPRAK)***
Primær/sekundær	P	P	S	S
Stort	>20.000 m ²	>10 (>12) arter	Moderat til Stort: ≥3 NT eller ≥2 VU/EN/CR	Moderat til Stort: ≥4 enheter
Moderat	5000-20.000 m ²	5-10 (7-12) arter	Lite til Moderat: ≥2 NT eller ≥1 VU/EN/CR	Lite til Moderat: ≥3 enheter
Lite	<5000 m ²	<5 (<7) arter		

Merknader: * Antall arter i parentes gjelder for Sør-Norge (Trøndelag og sørover). For kalkutforminger T32-C-5, 7-10, 15, 20-21 heves grenseverdiene med +2 arter for hele Norge. Se tabell med habitatspesifikke arter for D2 Semi-naturlig eng.

** Med unntak av alm og ask som ikke er overstandere.

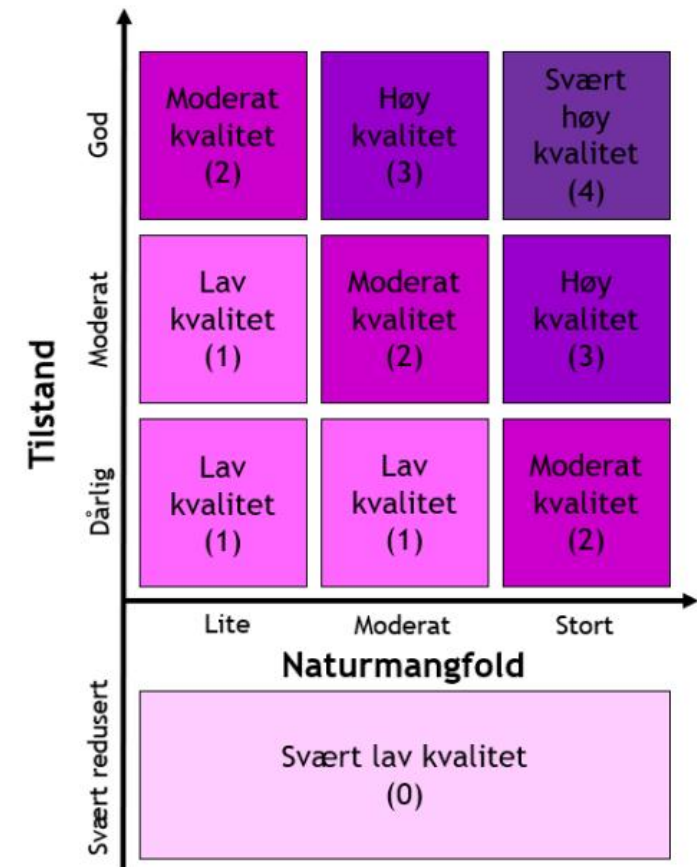
*** Følgende kartleggingsenheter fører til oppgradering: T32-C-1-5, 7-13, 15, 17, 18, 20; dersom uten gjødselpreg også T32-C-14, 16, 19. T32-C-6, 21 gir ikke grunnlag for oppgradering. Kun kartleggingsenheter som fører til oppgradering inkluderes i variabelen Antall NiN-kartleggingsenheter (MdirPRAK).

Fastsetting av økologisk lokalitetskvalitet

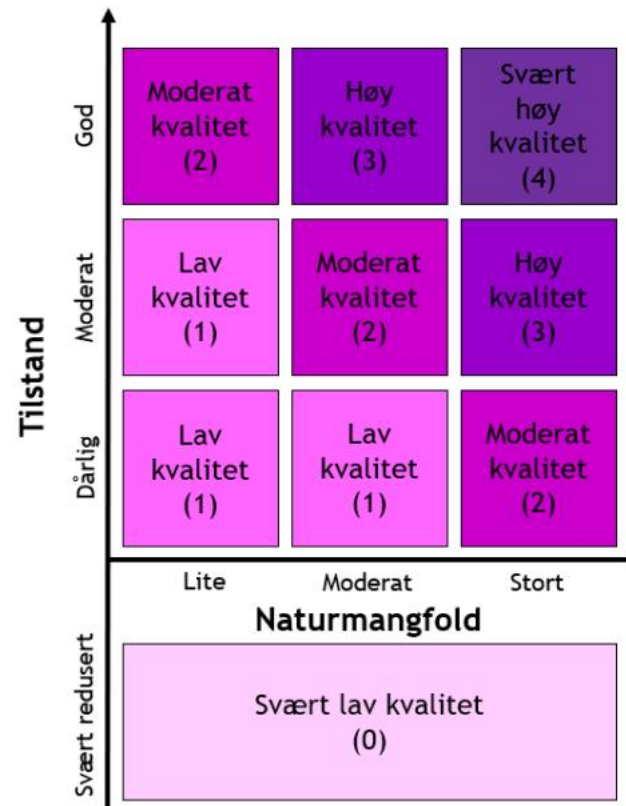
- Ikke lenger verdisetting av naturtypelokaliteter, slik DN håndbok 13 opererte med (A-, B- og C-lokaliteter)
- Skal kun framsette et naturfaglig grunnlag gjennom kartleggingen
- **Økologisk lokalitetskvalitet** = det naturfaglige grunnlaget
  - Svært lav kvalitet
  - Lav kvalitet
  - Moderat kvalitet
  - Høy kvalitet
  - Svært høy kvalitet

Fastsetting av økologisk lokalitetskvalitet

- Det skal registreres variabler som beskriver naturtypelokalitetens **tilstand** og **naturmangfold**.
- Hvilke variabler som skal registreres for hver naturtype er angitt i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (ulike variabler for ulike naturtyper).
- På bakgrunn av de ulike variablene skal lokalitetens tilstand og naturmangfold vurderes og skåres på hver sin akse.
- Deretter skal de to aksene vektet for å gi en samlet skår for lokalitetskvalitet.

Eks. på variabler for lågurteikeskog

	Skogbestandsdynamikk (7SD-NS, 7SD-0)	Spor av tunge kjøretøy (7TK)	Fremmedartsinnslag (7FA)	Dekning av gran (1AE-MB-D-Plab)	Tilgroing av einstape (1AE-MB-D-PTaq)	Tilgroing av busksjikt, Busksjiktdeknning (1AG-B)
Primær/sekundær	P	P	P	P	P	P
God	7SD-0-2 og 7SD-NS-5	0,1	0,1,2	0,1,2	0,1,2	0,1,2,3,4
Moderat	7SD-NS-4	2	3,4	3	3,4,5	5,6,7,8
Dårlig	7SD-NS-3	3	5			
Svært redusert	7SD-NS-1,2		6			

	Størrelse	Habitatspesifikke arter (MdirPRHA)	Rødlistearter (MdirPRRL)	Liggende død ved >30 cm diameter i brysthøyde (4DL-5-0)	Antall store trær (4TS-TS)	Tre med spesielt livsmedium (4TL-B5, HE, HL, RB, SB, MdirPRTL)	Aktuell bruksintensitet (7JB-BA) (beiteskog)
Primær/sekundær	P	P	P	P	P	P	S
Stort	>25.000 m ²	>9 arter	≥10 NT/DD, ≥2 VU eller ≥1 EN/CR	4,5,6,7,8, 9 (≥4 lægger pr. 1000 m ²)	4,5,6,7 (≥4 store trær)	MdirPRTL=3 (4TL-B5, HE, HL, RB, SB, MdirPRTL=2 (totalt ≥2 trær pr. 1000 m ²))	Moderat til Stort: 2
Moderat	5000-25.000 m ²	3-9 arter	3-9 NT/DD eller 1 VU	3 (2-3 lægger pr. 1000 m ²)	3 (2-3 store trær)	MdirPRTL=2 (totalt 1 tre pr. 1000 m ²)	Lite til Moderat: 2
Lite	<5000 m ²	<3 arter	<3 NT/DD	0,1,2 (<2 lægger pr. 1000 m ²)	0,1,2 (<2 store trær)	MdirPRTL=0,1 (totalt <1 tre pr. 1000 m ²)	

Del 3: Resultater fra naturtypekartlegging

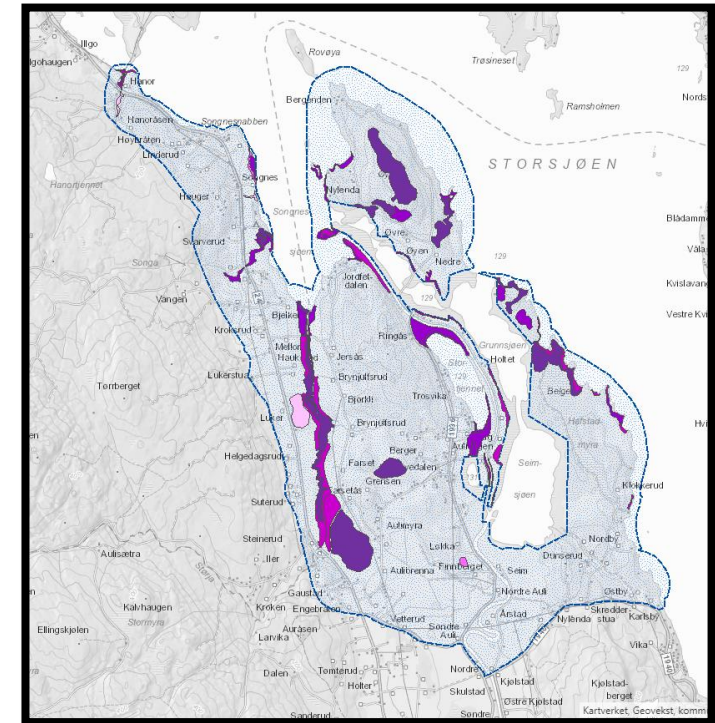
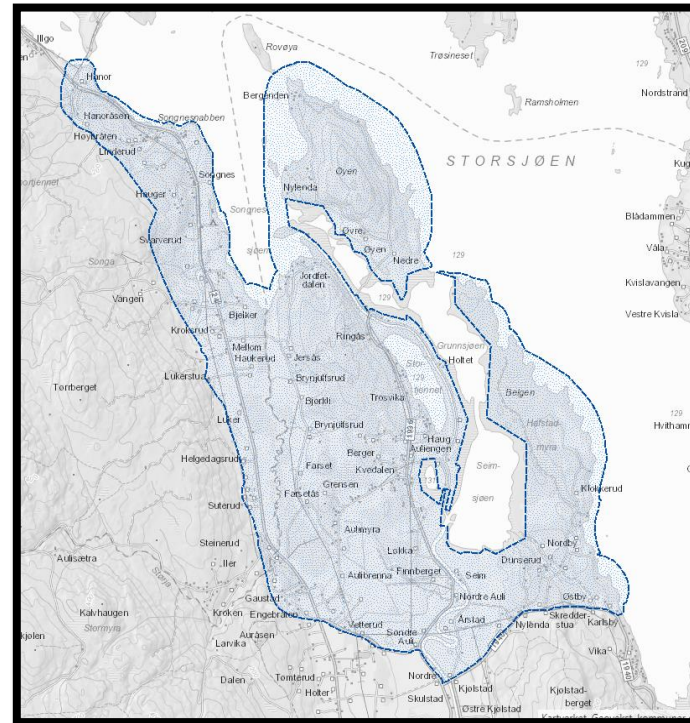
Utvalg av naturtyper

Utvalg av områder

Kart over naturtyper

Tilgjengelig i Naturbase

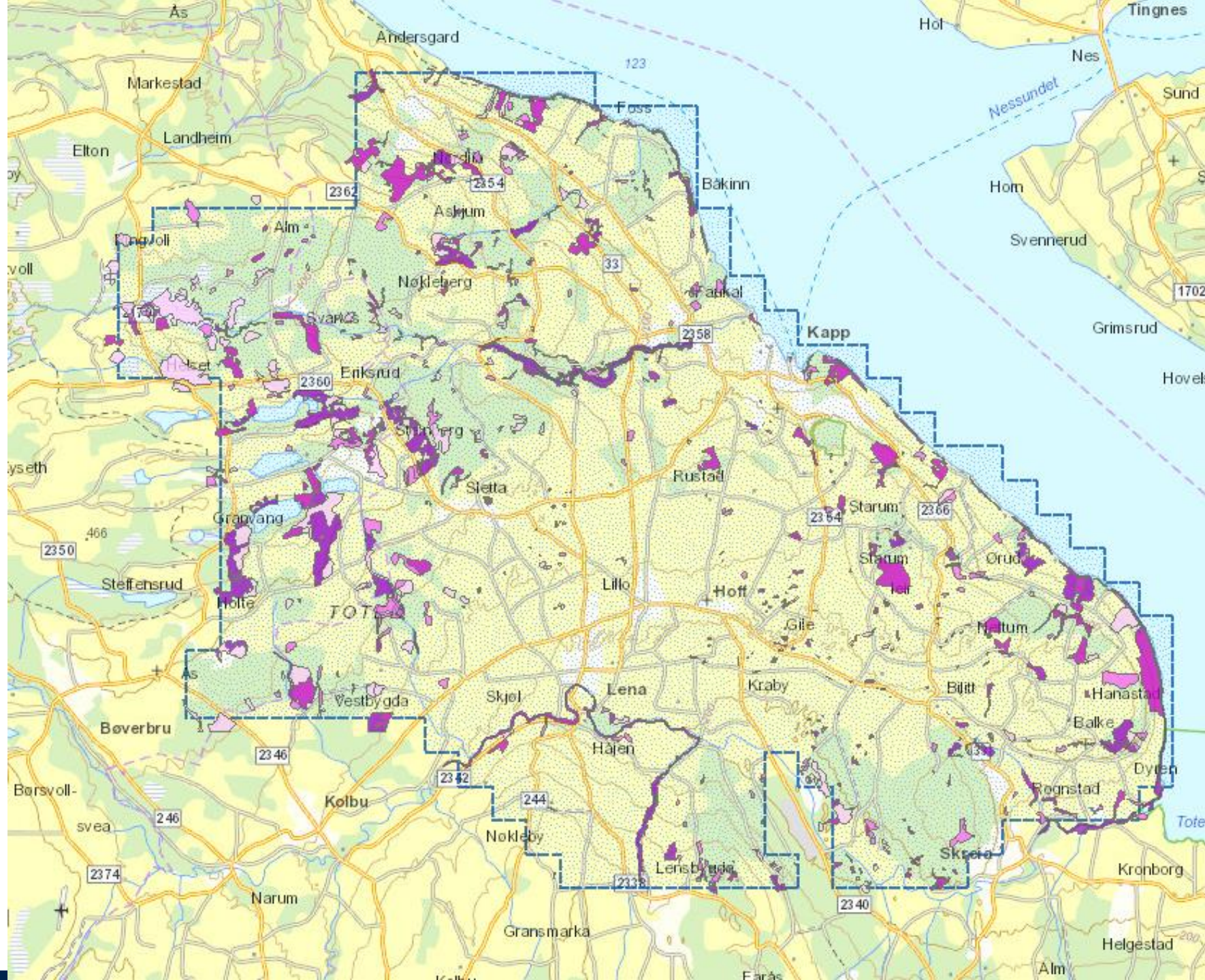
Kartet over naturtyper er et rent naturfaglig kunnskapsgrunnlag, og sier ingenting om hvilken verdi registreringene har eller hvordan de skal vurderes og vektlegges i ulike saker.

Dekningskartet =
kartleggingsområdet

Stor forbedring fra DN
håndbok 13

- Lett å finne ut hvilke områder som er kartlagt
- Oversiktlige resultater
- Gir bedre grunnlag for å vurdere om et område er tilstrekkelig kartlagt eller ikke med tanke på naturtyper

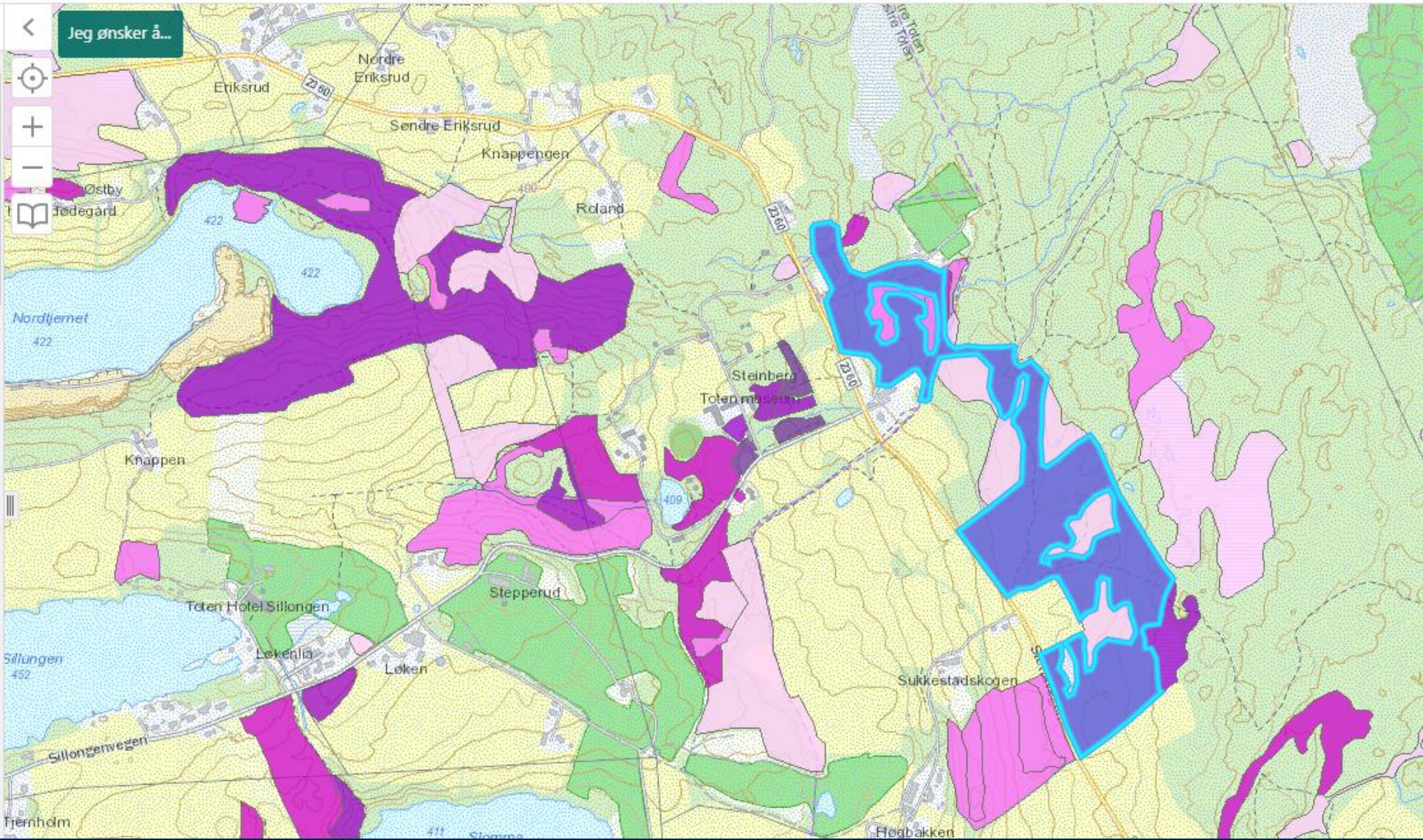
Finn frem i kart Tegning, måling og deling

Navigasjon

Sukkerstadskogen Ø (NINFP181000... ☰ ✕

Jeg ønsker å...

Hyperlinker

- [Faktaark](#)
- [Om Naturtyper NiN](#)

Detaljer

- Områdenavn
Sukkerstadskogen Ø
- Kommuner
Østre Toten (0528), Vestre Toten (0529)
- NiNID
NINFP1810001637
- Naturtype
Lågurt-grankalkskog
- Lokalitetskvalitet
Høy kvalitet
- Tilstand
Moderat
- Tilstandbeskrivelse
Utslagsgivende for lokalitetens kvalitet er særlig suksesjonstadiet. Grandominert kalkrik skog i hk 4 (varierende hk fra 2-4). Noe grunnlendt mark med oppstikkende kalkberg. Skogen har jevnt innslag av hogststubber og noe død ved (hovedsakelig ferske læger av middels dimensjoner).
- Naturmangfold
Stort

Sukkerstadslogen Ø (NINFP1810001637)

Skriv ut

Lokalitetsbeskrivelse

NIN Id	NINFP1810001637
Områdenavn	Sukkerstadslogen Ø
Kommune	Østre Toten (0528), Vestre Toten (0529)
Naturtype	Lågurt-grankalkskog (VU, inngår i vurderingsenheten Kalkgranskog)
Utvalgskriterium	Truet naturtype
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet

Bilder

Tilstand	Moderat
Tilstandsbeskrivelse	Utslagsgivende for lokalitetens kvalitet er særlig suksesjonstadiet. Grandominert kalkrik skog i hk 4 (varierende hk fra 2-4). Noe grunnlendt mark med oppstikkende kalkberg. Skogen har jevnt innslag av hogststubber og noe død ved (hovedsakelig ferske læger av middels dimensjoner).
Tilstandsvariabler ▲	(Skjul tilstandsvariabler...)

Type variabel	Variabelgruppe	Variabeltema	Variabelnavn	Trinn	Kode
Primær	Tilstandsvariasjon	Skogbestandsdynamikk	Normalskogens suksesjonsstadier	eldre produksjonsskog (4)	7SD-NS_4
Primær	Tilstandsvariasjon	Skogbestandsdynamikk	Skogbestandsdynamikk	Normalskog (1)	7SD-0_1
Sekundær	Tilstandsvariasjon	Spor etter ferdsel med tunge kjøretøy		0 - 1/16 (1)	7TK_1
Sekundær	Tilstandsvariasjon	Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon		0	7SE_0
Sekundær	Tilstandsvariasjon	Fremmedartsinnslag		Svak effekt (1)	7FA_1

Naturmangfold Stort

Naturmangfoldbeskrivelse Utslagsgivende for lokalitetens kvalitet er særlig størrelse. Lokaliteten er stor og har innslag av arter som blåveis, fingerstarr, trollbær, krattfiol, skogfiol, fagerklokke. Noe synlig kalkfjell. Registreringen ble gjort for sopp fruktifiserte, og vurderingen av kalkinnhold måtte basere seg på karplante- og mosefloraen samt forekomst av kalkberg i dagen. Soppesongen var svært dårlig i 2018, og det ble ikke registrert kalksopper på lokaliteten, men potensialet for funn av slike vurderes som godt. Ikke funn av rødlistearter og lite fremmede arter i høye risikokategorier. Stort potensial for kalksopp og rødlista arter.

Naturmangfoldvariabler [\(Skjul naturmangfoldvariabler...\)](#)

Type variabel	Variabelgruppe	Variabeltema	Variabelnavn	Trinn	Kode
Primær	MdirVariabler	Rødlistearter	Kategori: sårbar (VU)	0	PRRL-VU_0
Primær	MdirVariabler	Rødlistearter	Kategori: sterkt truet (EN)	0	PRRL-EN_0
Primær	MdirVariabler	Rødlistearter	Kategori: datamangel (DD)	0	PRRL-DD_0
Primær	MdirVariabler	Rødlistearter	Kategori: nær truet (NT)	0	PRRL-NT_0
Primær	MdirVariabler	Rødlistearter	Kategori: kritisk truet (CR)	0	PRRL-CR_0
Primær	Naturgitte objekter	Liggende død ved (læger)	Stor dimensjon (> 30 cm), alle nedbrytingsfaser - Alle treslag	4-8 per daa	4DL-S-0_4
Sekundær	Naturgitte objekter	Liggende død ved (læger)	Stor dimensjon (> 30 cm), sterkt nedbrutt - Alle treslag	1-2 per daa	4DL-SS-0_2
Sekundær	MdirVariabler	Habitatspesifikke arter		0	PRHA_0

NiN kartleggingsenhet(er) og definerende variabler

Hovedtypegruppe	Hovedtype	Kartleggingsenhet	NiN kode	Andel
Fastmarkssystemer	Skogsmark	kalklågurtskog	NA_T4-C-4	4
Fastmarkssystemer	Skogsmark	bærlyng-kalklågurtskog	NA_T4-C-8	4
Fastmarkssystemer	Skogsmark	lågurtskog	NA_T4-C-3	2

Definerende variabler

Type variabel	Variabelgruppe	Variabeltema	Variabelnavn	Trinn	Kode
Definerende	Artssammensetning	Relativ del-artsgruppesammensetning	Relativ sammensetning av tresjiktet - Gran (Picea abies)	> 75 % dekning (4)	1AR-A-Plab_4

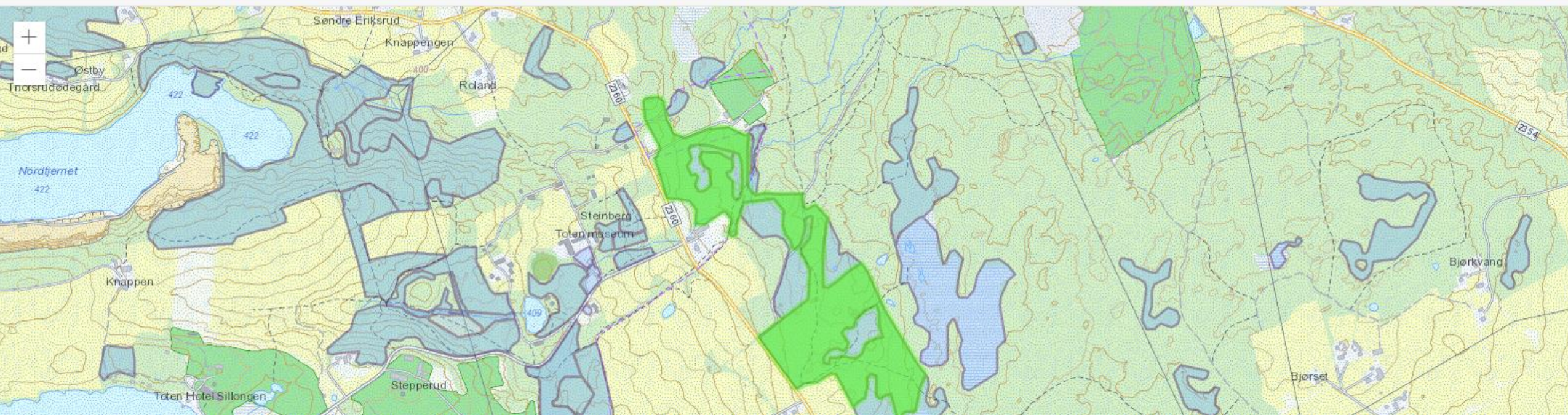
Lokalitetsdata

Areal	179 207 m ²
Hovedøkosystem	Skog
Mosaikk	Nei
Nøyaktighet	Meget god (5 - 20m)
Usikkerhet	Nei
Usikkerhetsbeskrivelse	
Kartleggingsdato	4.6.2018
Kartleggingsår	2018
Oppdragsgiver	Miljødirektoratet
KartleggerFirma	Dokkadelta våtmarkssenter as
Kartlegger	Anne Sofie Bergene Strømme
Naturtypekode	NNF_RL2011_020
Kartleggingsinstruks	https://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M1102/M1102.pdf

Beskrivelse av naturtypen

Frisk kalkgranskog omfatter friske granskoger med innslag av kalkarter, særlig orkideer som rødflangre, skogmarihånd, stortveblad og marisko. Enheten er sjelden, da de rikeste granskogene på dypere jordsmonn gjerne havner i lågurtgranskog (KA=f,g) pga. mindre sterk kalk-kontakt ved tykkere jordlag (og dermed mangel på kalkarter). De fleste friske kalkgranskoger med orkideer som marisko er antagelig sesongfuktige, da den permeable kalksteinen tørker kraftig ut i tørkeperioder også der det vanligvis mye vanntilsiig. Nedbygging (boliger, vegger, m.m.) og kalkbrudd har forårsaket betydelige arealtap. Følgende faktorer bidrar til tilstandsreduksjon: åpen hogst/flatehogst med tette foryngelsesfaser, kjørespor/ferdsel med tunge kjøretøy, samt spredning av fremmede arter.

Kart

Del 4: Hvordan skal vi bruke registreringene i saksbehandlingen?

Bakgrunn for tolkning av registreringene

- Kartet over naturtyper er et rent naturfaglig kunnskapsgrunnlag, og sier ingenting om hvilken verdi registreringene har eller hvordan de skal vurderes og vektlegges i ulike saker.
- Systemet med lokalitetskvalitet er laget for å synliggjøre forskjeller i økologisk kvalitet (tilstand og naturmangfold) mellom ulike lokaliteter av samme naturtype
  - Svært høy lokalitetskvalitet = god tilstand og stort artsmangfold
  - Lav kvalitet = dårlig tilstand og lite artsmangfold
- Hvordan naturtypelokaliteten skal vektlegges (verdi) i en konkret sak bestemmes av regelverket som regulerer aktiviteten i det konkrete området.
  - Eks. ved hogst i et område er det skogsektorens regelverk som skal fastsettes hvordan lokaliteter med ulike kvalitet skal vektlegges
  - Eks. ved veg- eller boligbygging er det PBL som kommer til anvendelse.

I dette webinarret: Fokus på hvordan vi skal gjøre vurderinger i arealplansaker og KU (PBL)

Rundskriv T-2/16

- Klargjør hva som er nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser.
- Legges til grunn for miljømyndighetens innsigelsespraksis etter PBL
- Gjelder også vurderinger i saker om utbygging av vannkraft, vindkraft og anlegg for overføring av elektrisk energi.
- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks er innarbeidet.

Rundskriv

Miljødirektoratet
Riksantikvaren
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Sametinget

Nr.	Vår ref.	Dato
T-2/16 - rev.oktober 2019	14/1999	22. oktober 2019

Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis

1. Innledning

For å bidra til en mer enhetlig forvaltningspraksis og gi økt forutsigbarhet for kommunal arealplanlegging, klargjør dette rundskrivet hva som er spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning eller som av andre grunner er av vesentlig betydning på klima- og miljøområdet. Rundskrivet skal legges til grunn for miljøforvaltningens innsigelsespraksis, og vil samtidig bidra til økt forutsigbarhet om hvilke klima- og miljøhensyn staten mener skal ivaretas i den kommunale arealplanleggingen. For øvrig vises det til rundskriv H-2/14 som gir de overordnede retningslinjene for bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven.

Departementet vil understreke at innsigelsesmyndighetene på miljøområdet skal delta aktivt tidlig i planprosessene med kunnskap og veiledning om miljøverdier. Dette legger til rette for at planmyndigheten best mulig kan ivareta viktige miljøhensyn og innsigelse unngås. Informasjon som er relevant for å kunne ta stilling til eventuell innsigelse senere i prosessen må også etterspørres så tidlig som mulig.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser

Rundskriv T-2/16

Utvalgte naturtyper (UN)

Truede naturtyper (CR, EN og VU)

Naturtyper med sentral økosystemfunksjon

Nær truede naturtyper (NT)

Spesielt dårlig kartlagte naturtyper

Øvrige A-lokaliteter etter DN håndbok 13

MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS

Alle lokaliteter*

DN-HÅNDBOK 13

Alle lokaliteter

A-, B- og C-lokaliteter

A-lokaliteter

Der det er flere innslagspunkt for en naturtype skal det laveste brukes (f.eks. både trua naturtype og naturtype med sentral økosystemfunksjon)

Naturtyper som ikke omfattes av rundskrivet kan fortsatt ha stor verdi, men gir ikke grunnlag for innsigelse

*innslagspunkt for UN kystlynghei, slåttebær og slåttebær er basert på A, B og C-verdi i forskriften. Innslagspunkt knyttet til lokalitetskvalitet er ikke klart ennå.

Verdisetting av naturtyper i konsekvensutredninger

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser

Registrerings-kategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi (Forvaltningsprioritet)	Stor verdi (Høy forvaltningsprioritet)	Svært stor verdi (Høyeste forvaltningsprioritet)
Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks			Kritisk truet (CR) - svært lav lokalitetskvalitet	Kritisk truet (CR) - lav lokalitetskvalitet	Utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52
			Sterkt truet (EN) - svært lav lokalitetskvalitet	Sterkt truet (EN) - lav, moderat lokalitetskvalitet	Kritisk truet (CR) - moderat, høy, svært høy lokalitetskvalitet
			Sårbar (VU) - svært lav lokalitetskvalitet	Sårbar (VU) - lav, moderat, høy lokalitetskvalitet	Sterkt truet (EN) - høy, svært høy lokalitetskvalitet
		Sentral økosystemfunksjon - svært lav lokalitetskvalitet	Sentral økosystemfunksjon - lav lokalitetskvalitet	Sentral økosystemfunksjon - moderat, høy lokalitetskvalitet	Sårbar (VU) - svært høy lokalitetskvalitet
		Nært truet - svært lav lokalitetskvalitet	Nært truet - lav og moderat lokalitetskvalitet	Nært truet - høy og svært høy lokalitetskvalitet	
		Spesielt dårlig kartlagt - svært lav lokalitetskvalitet	Spesielt dårlig kartlagt - lav og moderat lokalitetskvalitet	Spesielt dårlig kartlagt - høy og svært høy lokalitetskvalitet	
Naturtyper etter DN-håndbok 13					Utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52
				Kritisk (CR) og sterkt truet (EN) - C	Kritisk (CR) og sterkt truet (EN) - A, B
				Sårbar (VU) - B, C	Sårbar (VU) - A
			Nær truet - B, C	Nær truet - A	
		C-lokaliteter	B-lokaliteter	A-lokaliteter	

NB! Høyeste verdi gjelder Eks. Slåttemark med lav kvalitet

Verdisettingen gjenspeiles i rundskriv T-2/16

Hva må du vite om naturtyperegistreringen?

Følgende må du kjenne til for å vite om en naturtypelokalitet er omfattet av innsigelsesrundskrivet og for å benytte verdisetningstabellen for KU:

- Hva er lokalitetens økologiske lokalitetskvalitet?
- Er naturtypen truet?
- Er den nær truet?
- Har den en sentral økosystemfunksjon?
- Er den spesielt dårlig kartlagt?
- Er det en utvalgt naturtype?

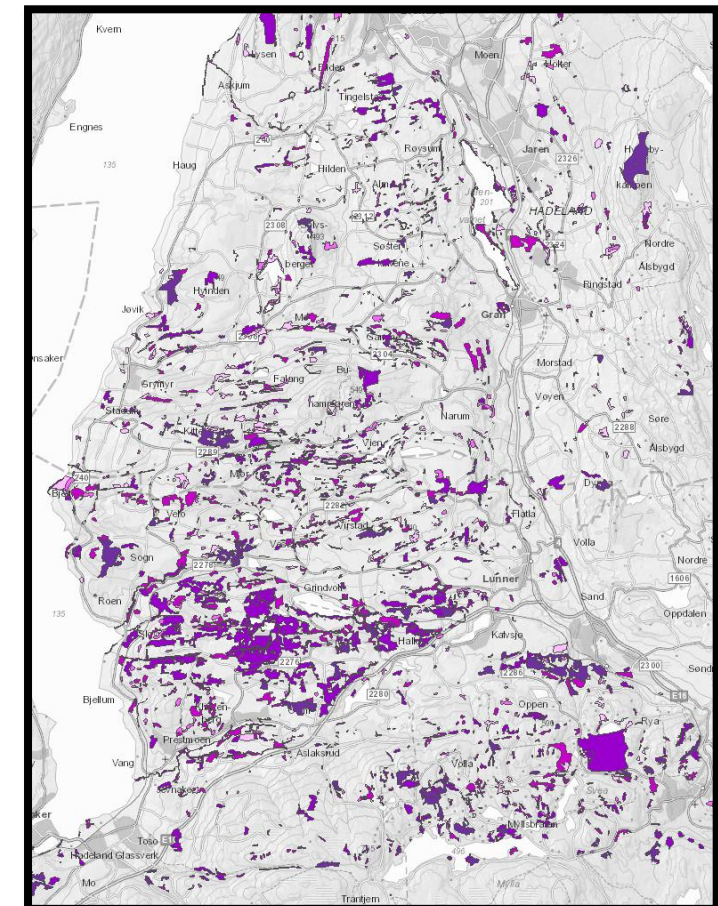
Informasjonen finnes i faktaarket for naturtypelokaliteten i Naturbase.

Verdisetting av naturtypelokaliteter

- Miljødirektoratet jobber med et kartlag som viser hvilken verdi den enkelte naturtypelokalitet får i henhold til verdissetingstabellen for konsekvensutredninger.
- Nyttig for å få oversikt over forekomstene i et område og for å kunne identifisere områder med mange verdifulle naturtyper.
- Målet er et «verdikart» som kan brukes som utgangspunkt i kommunal arealplanlegging eller annen arealplanlegging etter PBL – og der verdissetingstabellen i veilederen for KU er lagt til grunn.
- NB! For tiltak og aktivitet som styres av annet regelverk enn PBL vil verdissetingen kunne være annerledes.
- I konkret saksbehandling vil det som oftest være nødvendig å benytte faktaarkene for å kunne gjøre gode vurderinger av hvordan en naturtyperegistrering skal vektlegges og hensyntas.

Eksempel på vurdering i enkeltsaker

Faktaark - Naturtyper NiN Søk på NINID, områdenavn

Grønnskinken 6 (NINFP2110022352) Skriv ut

Lokalitetsbeskrivelse

Naturtype	Boreal hei
Lokalitetskvalitet	Moderat kvalitet
Utvalgskriterium	Truet, Sentral økosystemfunksjon
Rødlistekategori	VU
Kommune	Øystre Slidre (3453)
Områdenavn	Grønnskinken 6
NIN Id	NINFP2110022352

Bilder

Tilstand

Tilstand	Moderat
Tilstandsbeskrivelse	Tilstanden er vurdert til moderat basert på at det er lavt beitetrykk og at området er i tidlig gjenvekstsuksesjon. Området gror til med noe gran og bjørk. Det er også en del lavvokst einer. Det ble ikke observert fremmedarter, spor etter tunge kjøretøy eller menneskeskapte objekter. Det er turstier i området.
Tilstandsvariabler	(Se tilstandsvariabler...)

Naturmangfold

Naturmangfold	Moderat
Naturmangfoldbeskrivelse	Naturmangfoldet er vurdert til moderat basert på at områdets areal er middels stort (mellom 50-1000 dekar). Det er kun én kartleggingsenhet. Det ble ikke observert rødlistearter og ingen er kjent fra tidligere registreringer.
Naturmangfoldvariabler	(Se naturmangfoldvariabler...)

NIN kartleggingsenhet(er) og definerende variabler

Hovedtypegruppe	Hovedtype	Kartleggingsenhet	NIN kode	Andel
Fastmarkssystemer	Boreal hei	E-4	NA_T31-E-4	100%

Lokalitetsdata

Areal	265 936 m ²
Hovedøkosystem	Semi-naturlig mark
Mosaikk	Nei
Nøyaktighet	Meget god (5 - 20m)
Usikkerhet	Nei
Usikkerhetsbeskrivelse	
Kartleggingsdato	27.6.2021
Kartleggingsår	2021
Publiseringsdato	17.1.2022
Oppdragsgiver	Miljødirektoratet
Oppdragstaker	Rambøll Norge AS
Naturtypekode	ntyp_D01
Kartleggingsinstruks	https://nedlasting.miljodirektoratet.no/NIN_Instrukser/Ntyo2021_kartleggingsinstruks.pdf

Beskrivelse av naturtypen Boreal hei

Boreal hei er en åpen naturtype uten et dominerende tresjikt. Naturtypen er dominert av dvergbusker/lyng (røssløyng, dvergbjørk, krebling, einer) og i kalkrike områder av engarter. Boreal hei er et resultat av hogst og rydding av skog og påfølgende sommerbeiting med husdyr. Naturtypen finnes i hele landet, men med tyngdepunkt i mellomboreal og nordboreal bioklimatisk sone. I Sør-Norge er den særlig knyttet til stølsområder i fjellet.

<https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/roller/naturkartlegging/naturtyper/>

Bruk i en konkret sak:

1. Hva er registrert i det aktuelle området?
2. Blir lokaliteten berørt av tiltaket?
3. Hvilken verdi har berørte lokaliteter?
4. I hvor stor grad blir naturtypelokalitetene berørt?
5. Hvilke konsekvenser får det for naturtypen?
6. Er det alternative løsninger?
7. Vurdere om plan/tiltak bør gjennomføres, endres eller stoppes

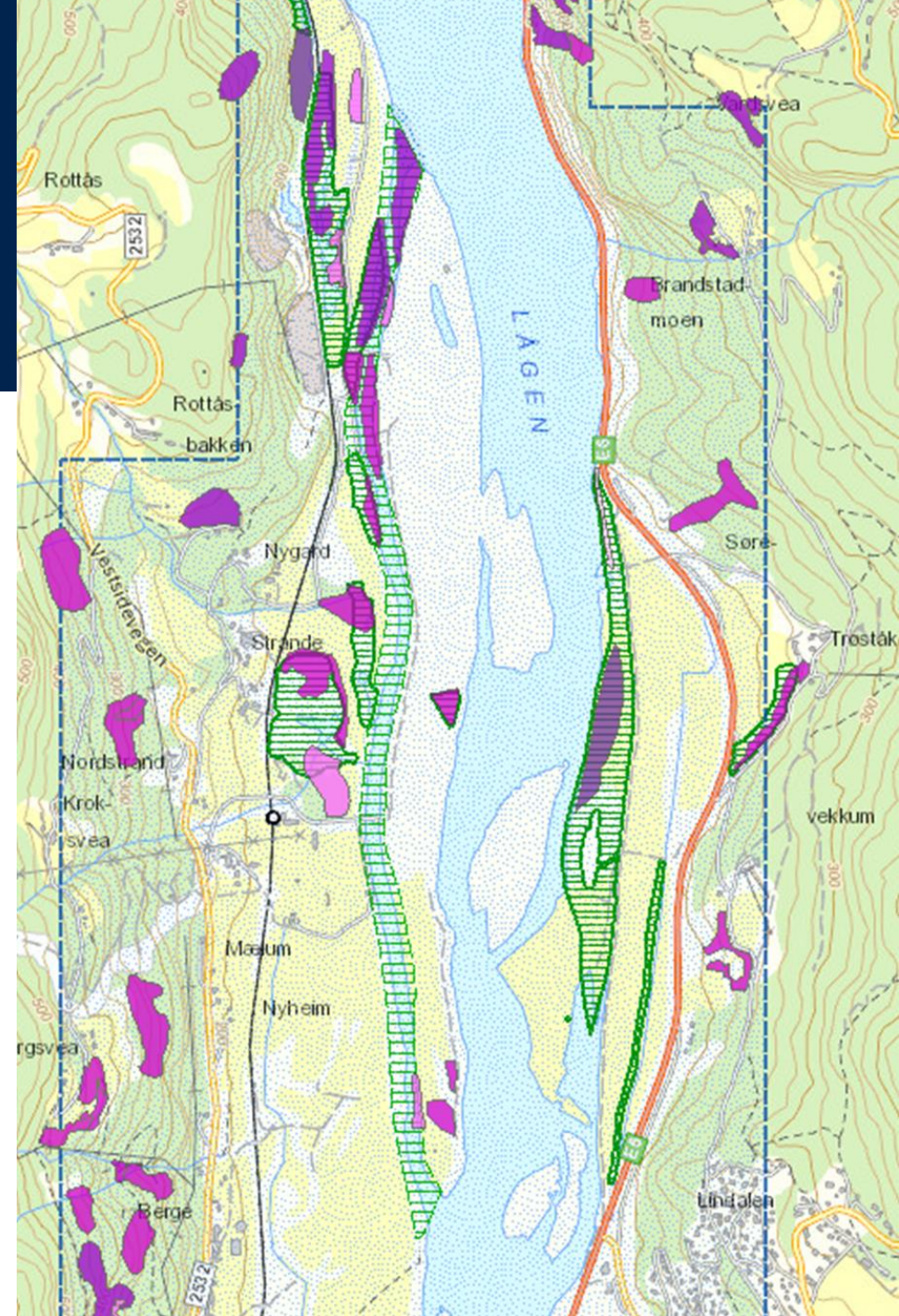
Gjøres for alle naturmangfolddata

Overlappende datasett

Føringer fra Miljødirektoratet:

- Naturtyper kartlagt etter DN håndbok 13 vil inntil videre eksistere som et parallelt datasett, sammen med naturtypedata etter ny metode.
- Der det er overlapp er det naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks som gjelder.
- Polygoner kartlagt etter DN håndbok 13 som er fullstendig innenfor dekningskartet for NiN-kartlegging, kan ses bort fra.
- Polygoner kartlagt etter DN håndbok 13 som er delvis innenfor dekningskartet – bruk skjønn!
- NB! Det er ofte mye verdifull informasjon som ligger i de gamle faktaarkene.

Kommende webinarer:

30. mars – Vurderinger etter NML §§ 8-12 – byggesak

6. april – Vurderinger etter NML §§ 8-12 – landbrukssaker

20. april – Vurderinger etter NML §§ 8-12 – plansaker

4. mai – Norsk rødliste for naturtyper 2021

Takk for oppmerksomheten 😊

Spørsmål/kommentarer?

Statsforvalteren i Innlandet

Facebook Statsforvalteren i Innlandet
Nettside www.statsforvalteren.no/in